

Delavci izhajajo drug po-
tek: datumom naslednjega
dne. — Naročnina za celo
leto K 32.—, za pol leta
K 16.—, za četrt leta K 8.—.
Posamezna številka 80 vin.
naročnina v inozemstvo
sorazmerno več.
Pošiljajte na uredništvo in
upravnništvo
Ljubljana, Šelenburgova
ulica št. 6. II. nadst.
Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. —
Inserati se zaračunavajo,
milimeter vrstica in si-
cer pri enkratni objavi
po eno K 10.—, pri trikrat-
ni po 95 vinarja, pri šest-
kratni po 90 vin., pri celo-
letnih objavah po 85 vin.
za vsakokrat. — Za razne
izjave itd. stane mmvrstica
K 1.— Reklam. so poš-
tine proste. — Nefrankira-
na pisma se ne sprejemajo.

Mednarodnost.

Naši nasprotniki se radi usajajo nad
nami, češ, da zagovarjamo mednarod-
nost. Pri tem pa dosledno zamenjajo
bojem mednarodnosti s protinardnostjo.
Nihče ne bo hotel zanikati, da se člove-
štvo deli v narode, ki govorijo različne
jezike, ki imajo razne kulturne poseb-
nosti.

Mi nismo nikdar zahtevali, naj n. pr.
Nemci obdrže svoj jezik, Slovenci pa naj
svojega zavržejo. Kakor priznavamo, da
obstoje razni narodi, tako je treba po-
udariti, da se vsi ti narodi delijo v dva
gospodarska razreda: V razred bogata-
šev in razred nemaničev ali z drugimi
besedami v kapitaliste in proletarce.

Kapitalisti vseh narodov se zaveda-
jo, da imajo vsi enak interes; čimbolj za-
sužnjiti proletarijat. Če se proletarijat
kjer koli posreči domače kapitaliste ugna-
ti v kozij rog, priskočijo tem takoj dru-
gorodni kapitalisti na pomoč. To se pra-
vi, kapitalisti se medsebojno podpirajo
ne glede na to, kateri narodnosti pripa-
dajo. To se pravi, oni so radi skupnih
interesov med seboj mednarodno zve-
zani. Kar je dovoljeno močnejšemu, to
zahtevajo lahko še bolj upravičeno šib-
kejši. Tudi delavno ljudstvo ima skupne
interese brez ozira na narodnost.

Če se torej ta proletarijat v boju
proti izkoriščevalcem medsebojno podpi-
ra, se s tem niti najmanj ni pregrešil proti
lastnemu narodu.

Večina krivic, ki tlačijo delavno
ljudstvo, se da odpraviti le mednarodnim
potom. Vzemimo za primer odpravo mi-
litarizma. Če bi proletarijat v Jugosla-
viji dobil tako moč, da bi odpravil stalno
vojsko ter postavil na nje mesto narodno
brambo, bi opravil slabo delo, ako bi
ob istem času tudi sosedne države ne
storile isti korak. Kajti v tem slučaju bi
kapitalisti tujih držav to priliko izrabili
ter pognali svoje armade ropati zemljo,
ki bi proti militarističnim armadam ne
bila dovolj zastražena. Prišli bi z dežja
pod kap. Bili bi narodno in gospodarsko
zasužnjeni. Iz tega primera sledi, da je
mogoče reševati to vprašanje le na ta
način, da proletarijat v vseh državah
enotno nastopa.

Pri nas imamo stranke, ki imajo v
svojem programu odpravo militarizma,
ob enem pa zagotavljajo, da o mednarod-
nosti nočejo ničesar vedeti. Razumljivo
je, da se bodo morali odpovedati enemu
ali drugemu. V eni sami državi odpraviti
militarizem ali kapitalizem je nemogoče.
Zato mora oni, ki za tem resno stre-
mijo, iskati zaveznikov izven meja države.
Naše organizacije so si to že poiskale in
tudi naše v internacionali.

Pred volitvami v obrtno sodišče.

(Za ljubljanski sodni okraj.)

Obrtno sodišče je ustanova, ki smo
to podedovali še iz Avstrije. Ustanov-
ljena so bila z zakonom z dne 27. novem-
bra 1896, št. 218 drž. zak. v dvajsetih
krajih. Na ozemlju, ki pripada sedaj Ju-
goslaviji, obstoja obrtno sodišče edino
za sodni okraj Ljubljana in okolica.

Obrtni zakon je nastal v liberalni
dobi (1859), pa ima vendar očitno ten-
denco varovati podjetnike. Z razvojem
industrije in družabnega naziranja je po-
stal vpliv delavstva večji, socialno raz-
merje med delavcem in podjetnikom bolj
pravnega značaja, ker mora družba že
tudi vsaj deloma priznavati enakoprav-
nost delavstva. Zaraditega obrtni zakon
že davno ne odgovarja več za poravna-
vanje sporov, ki nastajajo iz mezdnih ali
delovnih razmer. Obrtna sodišča imajo
torej v tem oziru precej velik pomen in
marsikateremu delavcu lahko pomorejo
do pravice.

Prednost obrtnega sodišča je zlasti
v tem, prvič, da se mora obravnava skli-
cati najkasneje v treh dneh, drugič, da
obrotno sodišče ni omejeno na višino zah-
tevk, tretjič, da ima v sodišču tožitelji
tudi civilnega zastopnika. Rok za tožbo
pred obrtnim sodiščem je trideset dni.
Ako tožitelj ta rok zamudi, mora tožiti
potem pri okrajnem sodišču do zneska
100 K, za večje zneske pa pri deželnem
sodišču, kar se silno zavleče in je zveza-
no z večjimi stroški.

Obrtno sodišče sestoji iz sodnika
predsednika in po enega zastopnika delo-
dajalcev in delojemalcev. Vzklicno sodi-
šče pa iz sodnika predsednika, dveh sod-
nikov in po enega zastopnika delodajal-
cev in obravnava o pritožbah nad 100 K;
sicer je pritožba dopustna le v slučaju
ručnosti ali zahteve po obnovitvi.

Obrtno sodišče je torej važna usta-
nova za delavce v vseh mezdnih in de-
lovnih sporih. Prihodnje dni bo imeli
volitev v obrtno sodišče v Ljubljani. Vo-
litni imeniki so na magistratu razporejeni
(od 9. do 13. avg. ter od 16. do 18. med
8. in 13. uro). Važno je, da se delavci sa-
mi prepričajo, če so v volilnem imeniku
ali ne, in sicer v navedenem času na ma-
gistratu ali pa v Strokovnem tajništvu v
Šelenburgovi ulici 6/II. Reklamacije se
morejo vlagati le v navedenem roku.

Volilci so razdeljeni v štiri skupine
1. veleobrati (izvzemši trgovske), 2. mali
obrati (izvzemši trgovske), 3. trgovski
obrati in 4. skupina tovarniških urad-
nikov.

Vsaka skupina se deli na dva razre-
da: razred delodajalcev in razred delav-

cev, ki volita posebej in po potrebi na
več voliščih z glasovnicami in leg-
acijami, ki jih dobe volilci od obče ali
direktno po pošti ali potom delodajal-
cev.

Voliti smejo vsi delavci in c-
ki so dopolnili dvajseto leto, so po-
rečni ter delajo že eno leto v drž-
voljen pa sme biti le jugoslovanski držav-
ljan, ki je dopolnil 30. leto, je neoporečen
ter vpisan v volilnem imeniku.

V skupinah volijo delavci naslednje
število prisednikov:

1. veliki obrati 8 prisednikov, 4 na-
mestnike, 1 prisednik za vzklicno sodišče;
2. mali obrati 10 prisednikov, 6 na-
mestnikov, 1 prisednik za vzklicno so-
dišče;
3. trgovski obrati 7 prisednikov, 4
namestnike, 1 prisednik za vzklicno so-
dišče;
4. višje kvalificiranih uslužbencev v
tovarnah in pisarnah 2 prisednika, 2 na-
mestnika, 1 prisednik za vzklicno sodišče.

Enako število prisednikov volijo tudi
podjetniki v svojih volilnih skupinah.

O važnosti in pomenu obrtnega so-
dišča ni treba dajati dolgih pojasnjevanj,
ker delavci, ki prihajajo tu v poštev, že
poznajo prednosti obrtnega sodišča.
Predvsem je potrebno, da se obrati slož-
no zavzamejo za kandidatno listo stro-
kovnih organizacij, ki je sestavljena ob
sodelovanju organizacij in zaupnikov.
Zlasti je potrebno, da prodoro naši kandi-
dati, ker imajo ti največ socialnega ra-
zumevanja, žive med nami ter bodo pri
obravnavah vedno odločno in jasno za-
stopali interese tožiteljev delavcev, do-
čim so klerikalni ali narodnosocialistični
delavci navadno preveč podvrženi me-
ščanskemu vplivu, kar more le slabo vpli-
vati na potek obravnav pred obrtnim so-
diščem. Strokovne organizacije so pre-
pričane, da bo organizirano delavstvo
ljubljansko in okoliško znalo izbojevati
tukaj zmago, ki mu edino gre v svojem
lastnem interesu.

A na delo treba iti!

Delavec in kmet.

Med naše kmetsko ljudstvo prihajajo
večkrat, posebno pa pred vsakimi volit-
vami, agitatorji, ki v potu svojega obraza
skušajo dokazati, kako različne interese
imata delavec in kmet. Da imata dela-
vec in veleposestnik interese, ki si na-
sprotujejo, je gola resnica. Pripomniti je
pa treba, da tudi mali in veliki kmet ni-
mata enakih želja. Nam gre tukaj iz-
ključno le za interese malega kmeta in
kočarja, katere hočemo primerjati z in-
teresi industrijskega delavca.

Najbolj pereče vprašanje, kateremu industrijsko delavstvo v sedanjem času posveča vso pažnjo, je

Industrijalizacija Slovenije.

V interesu delavca je, da se industrija čim bolj razširi, ker se na ta način odpravi moreča brezposelnost, katera danes industrijskega delavca tako davi. Če se bo industrija razširila, bo potrebovala vedno več delavcev, če jih bo hotela imeti, jim bo morala zagotoviti življenje dostojno človeka. Skratka, delavec želi razširjenja industrije zato, ker si obeta na ta način izboljšanje svojega stališča.

Kakšno stališče naj pa zavzame kmet k temu vprašanju?

V Sloveniji imamo najmanj dve tretjini malih posestev, na katerih komaj za silo le po ena družina. Ako ima naš kmet po več otrok, mu tega posestva med ne ni mogoče razdeliti, ker je premajhno. Enemu izmed sinov izroči torej svoje posestvo, drugi si pa pomagajo na ta način, da si poiščejo dela v kaki obrti, tovarni ali rudniku. Če teh obrti, tovarnen ali rudnikov ni v lastni deželi, so prisiljeni iskati si dela v tujini.

In tako je bilo dosedaj pri nas.

Nerazvita industrija v Sloveniji ni mogla zaposliti vseh, ki so dela iskali, zato so bili prisiljeni izseljevati se v Ameriko, Nemčijo itd.

Iz tega torej razvidimo, da je tudi v interesu kmetijskega prebivalstva, da se industrija razvije.

Pa to še ni vse. Je še en razlog, kateri mogoče še bolj govori za to, da se naša zemlja industrijalizira.

Prej smo že omenili, da imamo v Sloveniji najmanj dve tretjini malih posestev. Temu je treba pristaviti še dejstvo, da tudi zemlja pri nas ni bogve kako rodovitna. Že danes je tako, da če se hoče kmetič vsaj za silo preživeti, mora to zemljo obdelavati in negovati tako, da lahko rečemo, da je vsaka ped te zemlje poškropljena z znojem. Če pomislimo na to, da nosi naš kmet prav mnogokrat v nahrbtnem košu gnoj na hribovite njive, in da mora krmiti svoje prašičke z mlekom, če hoče da od njih izkupi vsaj toliko, da se preživi, potem nam bo jasno, da njegov položaj že danes ni rožnat. Treba pa si je zastaviti vprašanje, kaj bo takrat, ko potreba po živem ne bo več tako velika?

Jemo, da v celi Evropi živeža zato primanjkuje, ker je vojna porušila vse trgovske vezi med državami. Prej ali slej bodo pa te vezi in razmere urejene. Pride čas, ko bodo nastopile na svetovnem trgu poljedelske države, ki so danes do malega popolnoma izločene. Rumunija in Bolgarija pridelata že danes več živil, nego jih zase potrebuje. Vendar jima je vojna škodovala tako, da ne pridelata danes niti polovice tega, kar bosta takrat, ko se razmere uredi.

Rusija, ta ogromni poljedelski velikan, danes ne izvaža niti kilograma živeža, čeprav je pred vojno zalagala celo Evropo. Nasprotno še od drugod mora dobivati pomoč proti svoji lakoti.

Prej ali slej bo kmetijskih pridelkov zopet v izobilju. Vsaka stvar, katere je mnogo na trgu, se poceni radi medsebojne konkurence. In tukaj nastaja za našega kmetovalca prevažno vprašanje. Ali bo v tej konkurenci vzdržal, ali bo podlegel? Vsi znaki kažejo, da bo imel

izredno težko stališče. Težko konkurira že danes s hrvaškim in srbskim kmetom. Že prej smo navajali, kako se naš kmetič trudi, da se preživi. Na drugi strani pa vidimo, da je zemlja drugod vse plodnosnejša nego naša. Pri nas redi kmet prašičke z mlekom in jim kuha po petkrat na dan, njegov tovariš v Banatu in drugje pa napodi spomladi svoje prašiče v šumo, kjer se sami prežive in razmnože, jeseni pa jih polovi in proda. Vprašanje je, ali bo mogel prodajati naš kmetič svoje prašičke za isto ceno kakor oni, ki celo leto z njimi ni imel niti truda niti stroškov. Če bodo pa naši dražji, jih pa v denar spraviti ne bomo mogli. Že zdaj moramo skrbeti, kako si bomo iz tega položaja pomagali.

Edina rešitev je zopet le industrijalizacija. Če bo mnogo industrije, bo mnogo delavstva. Mnogo delavstva pa potrebuje mnogo živeža. Kmet bo torej dostavljal svoje pridelke v to industrijske naselbine in ne bo toliko odvisen od izvoza. Četudi z vsemi pridelki ne bo konkurenčen, bo imel pa vsaj za zelenjavo, mleko in slično dovolj odjemalcev.

Navedli bi lahko še sto primerov, a ne dopuščam nam prostor, poleg tega pa mislimo, da je za našega malega kmeta vprašanje industrije, če mogoče še bolj važno, kakor za industrijskega delavca. Kdor bi torej trdil, da kmet in delavec ne moreta skupno korakati, je v zmoti in škoduje dobri stvari. Industrijsko delavstvo se organizira v svojih strokovnih organizacijah in kmečki proletarijat v svoji »Kmečko-delavski zvezi«. Obe organizaciji se morata podpirati, ker imata iste interese in istega nasprotnika.

Delavec in kmet podajta si roke!

Nevaren poizkus.

Dne 26. julija 1921 se je vršila razprava, katera je imela namen obnoviti pogodbo glede delovnega razmerja in plač delavstva v tovarni za keramično blago firme inž. Pavlin v Libojah pri Petrovčah.

Že predno je prišlo do razprave, je g. Pavlin obvestil strokovno organizacijo kemičnih delavcev, da je njegova želja, da se ima prihodnja pogodba skleniti v tem smislu, da se prejemki delavcev znižajo za 15 procentov.

Razprave so se udeležili: lastnik tovarne inženir g. Pavlin, zastopnik Zveze industrijskih delavcev, poslanec Tokan in troje zaupnikov za delavstvo.

Takoj ob početku razprave je pričel inž. g. Pavlin razlagati, kako si z ozirom na slabo konjunkturo, v kateri se njegova tovarna baje nahaja, zamišlja bodočo uredbo plačilnega sistema. Njegov namen je bil združiti vse družinske oziroma draginske doklade z dnevnimi plačami in od tako združenih delavskih prejemkov odtrgati po 15 procentov. Po izvajanjih zastopnika Zveze industrijskih delavcev soditi, ni zrasla ta ideja na zelniku inž. g. Pavlina, temveč na zelniku Zveze industrijskih delavcev, kajti vtis, katerega so dobili ob tej priliki zastopniki delavcev, je bil ta, da je Zveza industrijskih delavcev nedvomno dala inž. gosp. Pavlinu navodilo, kako naj postopa pri sklepanju nove delavne in plačilne pogodbe.

Tendenca Zveze industrijskih delavcev, koje predstavniki so že zdavnaj namigavali, da je treba pričeti z znižanjem delavskih plač!

Keramična tovarna inž. g. Pavlina v Libojah naj bi tvorila objekt, na katerem naj bi se po mnenju Zveze industrijskih delavcev poizkusilo srečo. Zdi se, da se predstavniki Zveze industrijskih delavcev niti ne zavedajo dalekosežnosti takega postopanja. Ne smatramo Zvezo industrijskih delavcev za tako kratkovidno, da bi se sama ne zavedala tega, da spričo zelo nizke vrednosti denarja in spričo horendne draginje, ki prej narašča kakor pada in spričo občutnega podražanja stanovanj v zmislu nove stanovanjske naredbe še dolgo ne pride čas, ko se bo dalo govoriti o znižanju delavskih plač.

Če pa navzlic temu prihaja Zveza industrijskih delavcev s predlogi in zahtevami, ki jih delavstvo pod nobenim pogojem ne more vzeti na znanje, tedaj je več kakor gotovo, da delavstvo s tem provocira.

Vsekakor je Zveza industrijskih delavcev zgrešila svoj cilj, ako misli, da je rešitev križe v industriji in obrti možna s tem, če se delavstvu skuša še zadnji grizljaj odtrgati od ust.

Javna tajnost je, da delavstvo ob sedanjih plačah in draginjah v pravem pomenu besede strada, in kdor vladajočo bedo med delavstvom na tak način skuša še povečavati, ta enostavno ne spada več med normalne ljudi.

Zveza industrijskih delavcev naj se zaveda, da dela račun brez krčmarija, kajti delavstvo si na ljubo nekoli neodgovornih predstavnikov Zveze industrijskih delavcev ne bo dalo trgati itak prenizke plače. Tudi ne bo doživela veselja, da bi se pozneje ob vsaki priliki sklicevala na početek zniževanja delavskih plač v označeni tovarni.

Pripomniti je še treba, da delavstvo keramične tovarne v Libojah navzlic svojemu klavernemu gospodarskemu stanju ni zahtevalo prav nikakih izboljšanj, temveč samo obnovitev dogovora pod starimi pogoji. To je pač dovolj jasen dokaz, da delavstvo upošteva splošno gospodarsko krizo. Da bi se pa reševalo vse na račun delavskih plač, o tem ne more biti nikakega govora. To bo hote ali ne hote morala priznati tudi Zveza industrijskih delavcev.

Razumne se, da delavstvo keramične tovarne inž. g. Pavlina na provokacijo delodajalske organizacije ni moglo odgovoriti drugače kakor s tem, da je v pondeljek, dne 1. avgusta solidarno stopilo v stavko. Bil je to edini mogoči odgovor. Vztrajalo bo keramično delavstvo toliko časa v stavki, dokler ne odbije nečednega napada. Morda je ni bilo še stavke pri nas, ki bi bila za vse delavstvo tako odločilnega pomena kakor ta, zato bo vse delavstvo sledilo razvoju z največjim interesom in storilo svojo dolžnost.

Stavka porcelanskih delavcev v Libojah.

Osrednje društvo kemičnih delavcev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju je stavilo pri tvrdki inž. Pavlin in drugi zahtevo, da naj ostanejo vse dosedanje ugodnosti, poleg dnevne čiste plače (mezde) seveda z izpremembo, da se denarne kakor tudi materialne ugodnosti priključijo k dnevnim plačam (mezdi), brez vsakega odbitka; na predlog zgoraj omenjene tvrdke namreč, da je pripravljena to željo zaposlenemu delavstvu izpolniti, seveda pod tem pogojem, da sme od skupnih združenih mezdnih dohodkov 15 odstotkov odtegniti v korist podjetja, in ne izmučenemu delavstvu, in da se v

tem trenutku, ko se delavstvu odtegne 15 odstotkov od skupnih dnevnih dohodkov sestavi gotova pogodba, pod pogojem, da v času veljavne pogodbe ne sme noben delavec tovarne oziroma dela zapustiti in si poiskati boljšega dela. Vsled teh težkih pogojev in predlogov od strani podjetja oziroma tyrdke g. ing. Pavlin i. dr., vzlic dvakratni mezdni obravnavi ob zastopstvu poverjenistva socialnega skrbstva, g. dr. Mraka, in ob zastopstvu zgoraj omenjenega Osrednjega društva, niso uspela pogajanja zaradi vedno in vedno naraščajoče stanovske krize tu zaposlenega delavstva, ki je dan za dnem večja ob najnovejši draginji. Seveda današnji jugoslovanski kapitalizem to uvideva, kakor pri težkočah industrije, ne da pri delavstvu, čeravno vidi, da je izmučeno. Zatorej povemo javnosti, da je ravno g. ing. Pavlin i. dr. kot prvi solastnik tega podjetja, eden prvih in načelnih mož v organizaciji industrije, ki stavi izkoriščanemu delavstvu orožje na prsa in žuga z besedo: »Polzkusimo kdo je močnejši.« Jasnó je torej, da je ta gospod tudi eden prvih v organizaciji velekapitala, ki tira svoje lastno delavstvo v stavko in v katero to je v resnici dne 1. avgusta poznal. Hoče prisiliti svoje lastno delavstvo na to, da bi vzpostavil suženjski sistem, da bi delavstvo po kolonih plazilo pred njegovim obličjem in prosilo dela in jela še za manjšo dnevno mrezdo. Delavstvo, zaposleno v tovarni za porcelan, last ing. Pavlina i. dr. v Ljubljani pri Petrovčah stavka sedaj v popolni solidarnosti, da brani svoje doslej priborjene uspehe potom razredne in enotne organizacije, zavedajoč se uspeha. Svarimo vse delavstvo, ki bi imelo namen iskati pri podjetju v tem kraju službe oziroma dela, da se sploh ne približuje temu podjetju in ne škoduje solidarnemu delavstvu, ki se nahaja v boju za svoj obstanek. Vsemu ostalemu delavstvu v Sloveniji pa kličemo, da naj uvideva položaj današnjega delavskega stanja in naj se kolikor mogoče vztrajno združi v svoji razredni enotni strokovni organizaciji.

Osebnodohodninski davek in delavstvo.

Običajno davčno breme osebne dohodnine zadane marsikateremu delavcu ali privatnega nameščence naravnost katastrofalno, ker ga oropa vseh prihrankov, ki si jih je pristradal za obleko ali za kurjavo.

Na primer: delavec ima ženo in pet nedoraslih otrok, zasluži na teden 500 K, to je nekako 2000 K na mesec ali 24.000 kron na leto. Na ta zaslužek mu odmeri davčna oblast okroglo 1500 kron raznega davka, ki ga mora plačati naenkrat v enem obroku; a končno mu še povejo neprijazni gospodje pri davkarjih, da to še ni vse in da pride najbrže še takomenovana plačarina, ki je bo skoro še ravno toliko...

Naj blagovoli preračunati gospod finančni minister ali gospod delegat finančnega ministrstva, kako naj ta siromak preživi dandanes sebe in družino in kako naj plača še to ogromno vsoto davka?! Naj preračuni to kdorkoli, jaz ne znam, a prepričan sem, da prične ta siromak v svoji zdvojenosti proklinjati ministre, državo, svojo družino in samega sebe...

Imam mnogo zmisla za državno konsolidacijo, toda reči moram, da se s takim

brezobzirnim oderuštvom ne goji in ne širi čuta državne konsolidacije. Z brezobzirnim izžemanjem in zatiranjem revnih slojev si vlada in pa tudi država nakopije sovraštva. To bi moral vedeti gospod finančni minister in gospod delegat ministrstva financija, a zdi se, da tega ne razumeta. Ako država odvzame delavstvu in privatnim nameščencem to ogromno breme davka — si pridobi stotisoč sreč! In kdo upa oporekati, da ne pomeni to za državo več, kot pa nekaj milijonov, ki jih finančni minister prav lahko dobi pri bogataših.

Privatni nameščenci in delavci nimamo bodočnosti: naša tolažba na stara leta je — beraška palica... Le kdor ima srečo, da si prihrani v svoji mladosti in možki dobi kaj za starost, ta uide žalostni šibi beraške palice. Mi nimamo penzije, nimamo od nikjer zaščite in zaslombe ali garancije, da bi se nam obrnilo kdaj na bolje. Mi nimamo službene pragmatike, po kateri se plača zvišuje po službenih letih, ne nam se po službenih letih plača — znižuje, ker z leti opešamo in nimamo na starost toliko produktivne sile kot v mladih letih: izmozgani smo, manjša se naša plača, a naša revščina se večja. Zato rečem mirnega srca, da je to ogromno breme davka, ki se nalaga delavstvu in sploh nižjim slojem, brezsrčno in brezobzirno izžemanje. Poudarjam, na pri vsem svojem idealnem državnem čutu ne zmorem te ogromne vsote, da, četudi me preganja davčna ali celo policijska oblast radi tega, te ogromne vsote plačati ne morem, četudi mi jo razdelijo na sto obrokov! Delam in garam, a od svoje revščine si nikakor ne morem utrjavati tako velikih vsot.

Zakaj nam ne obdavčijo samo temeljne plače, kot državnim uslužbencem, a ne tudi draginskih doklad, ki bi morale biti davka proste! In v tem slučaju sem prepričan, da bi ponehalo mnogo zabavljanja.

Privatni nameščeneec.

Dopisi.

Črnomelj. V nedeljo, dne 7. t. m. se je vršil pri nas dobro obiskan shod lesnega delavstva združen obenem z občinim zborom. Poročal je sodr. Bradeško iz Ljubljane. Navzočim je pojasnil pomen strokovnih organizacij in orisal čas, v katerem živimo. H koncu je pozival članstvo, naj gre na agitacijo, da se organizira vse do zadnjega, ker le v skupnosti je moč. Pri volitvah so bili v odbor izvoljeni sledeči člani: Malarič Franc, Stariha Franc, Simončič Juro, Vardjan Janko, Starič Anton, Panjo Toni, Vranio Franc, Černe Franc, Kobetič Alojzij. Novi odbor je prevzel vse naloge, katere ima za vršiti. Sodrugi na delo!

Gorje pri Bledu. Dne 31. julija t. l. smo imeli javni društveni shod lesnega delavstva, katerega so se udeležili tudi nekateri vozniki. Na shodu je poročal tajnik podružnice kovinarjev iz Jesenic s. Jeran. Sodrugi lesni delavci in vozniki! Iz poročila s. Jerana ste lahko povzeli jasno sliko o današnjem položaju delavstva vseh strok iz vseh evropskih držav. Po vsem svetu se zbujajo proletarijat ter stopa na plan, zahtevajoč pravico in enakovrednega življenja. V zadnjo zakotno vas do črne samotnega oglarja v temni šumi, se čuje poziv proletarcev; vsi, ki živijo od dela svojih rok, vsi izkoriščani enotno v boj za obstoj, v boj

za večji kos zasluženega kruha! Sodrugi in prijatelji, lesni delavci in vozniki, ali naj mi preslišimo ta klic? Ali nismo prepotrebni, da se čimprej poprimemo smoterno organizatoričnega dela za povzdigo strokovne organizacije tukaj in v okolici, osobito za razvoj tukajšnje lesne industrije. Sodrugi! Čudeži se ne gode več, otriesimo se legend, pravljic, obljub i. t. d. Od nas samih je odvisno izboljšanje našega položaja in osvoboditve. — Lesni delavec.

Bohinjska Bistrica. V našem kraju je lesna industrija lepo razvita. Zaposlenih je precejšnje število lesnih delavcev. Plače so seveda nizke in ne odgovarjajo draginskih razmeram. Osemurni delavniki se ne upoštevajo, ker delavci še niso tako organizirani, kot bi bilo to želeli. Zadnje nedeljo smo imeli prvi shod lesnih delavcev, na katerem je poročal sodr. Zoré iz Ljubljane. Govornik nam je na razumljiv način, razložil pomen strokovne organizacije, ter orisal nje koristi za delavstvo. Priporočal je, da naj se vsi lesni delavci v Bohinjski Bistrici in okolici združijo pod okriljem svoje organizacije, da si tako z združenimi močmi izbojujejo boljši kos kruha. Govorniku so navzoči pazno sledili, mu pritrdjevali, ter obljubili, da ostanejo zvesti svoji organizaciji, ter poskrbe, da vse delavce na žagah in gozdne delavce pridobijo za organizacijo. Izražali so posamezni tudi željo, da bi se kmalu vršil zopet shod, na katerem bi se ponovno pogovorili o težnjih lesnih delavcev. Shod je v vsakem oziru lepo uspel. Upamo, da bo prihodnje zborovanje še bolje obiskano, in, da bo kmalu sleherni lesni delavec član svoje organizacije. — Tovariši lesni delavci na delo! Od vas samih je odvisno, kdaj se vam izboljša položaj, zato vsi v organizacijo. V slogi je moč, ne pozabite tega.

V celjski apnenici (prej Zenscheegg) so se vršila dne 15. julija pogajanja za zvišanje plač. Na pogajanje je došel neki g. Madert iz Ruš pri Mariboru, ki je rekel, da je ravnatelj pri družbi. Govoril je nemško, ker kaže slovensko ne zna. Njegova nemščina je pa bila jako surova, ker namesto govorjenja je začel zaupnika suvati v prsi ter kričal: »Marsch hinaus, hier bin ich der Herr.« To je najnovejša taktika kapitalističnih boljševikov v Jugoslaviji. Pritožba se je vložila na Pov. za soc. skrb.

Št. Pavel pri Preboldu. Narodni socialci izdajajo proletarijat. V naši lepi Savinjski dolini ima »Österreichische vereinigte Textilindustrie« svoje podjetje predilno tovarno. V tej tovarni igrajo glavno vlogo narodni socialci pod firmo »Narodno socialna zveza«. Ti umetni rešitelji proletarijata so dosedaj sklepali pogodbe za delavce, katere so bile jako žalostne. Dne 2. aprila t. l. so zopet sklepali pogodbo v Litiji, katera naj bi bila tudi za Št. Pavelsko tovarno veljavna. Pogodba nudi 35% poviška plač in nabavni prispevek v visokosti 14-dnevne plače za vsakega delavca in delavko. Tega nabavnega prispevka so bili samo delavci v Litiji deležni. Ker je to naravnost izzivajoče, je delavstvo, organizirano v strok. organizaciji tekstilnih delavcev, vložilo po celjski strokovni komisiji spomenico za izplačanje nabavnih prispevkov. Pri tej tovarni je še več nedostatkov, katere bo treba odpraviti, kakor iztirjanje plač za dopuste, ki so jih delavci sprejeli brez zahteve. Nevolia pri

delavci narašča dnevno. Obrtnemu načrtništvu se priporoča, da se tovarna kakor plačilni sistem temeljito pregleda.

Podružnica usnjarne v Radečah je imela v nedeljo 24. julija t. l. svoj občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: Knes Matija, namestnik: Alič Ivan, tajnik: Smidt Franc, namestnik: Juvančič Alojz, blagajnik: Jaklič Alojz, namestnik: Bezjak Ivan. Odborniki: Bach Vincenc, Knes Adolf in Knes Franc. Preglednika: Zelenko Martin in Cvetko Viljem.

Delavci pozor! Veliko število delavcev, sodrugov in delavskih družin še ni naročilo lepega družinskega lista »Kres«, ki ima poleg lepih slik toliko poučnega in zabavnega čtiva, da pač ne sme nikjer manjkati. Celo leto stane samo 80 K, pol leta 40, četrt leta 20 K. Koliko denarja gre za nepotrebne stvari sodrugi, zlasti za alkohol, koliko lepih ur užitka in dobre zabave pa vam nudi dobra, lepa knjiga po trudnem delu. V današnjem »Delavcu« je dopisnica za naročbo »Kresa«. **Izrežite jo, nalepite znamko za 1 krono, napišite natančno svoj naslov in oddajte jo na pošto.** Dobili boste »Kres«, ki bo postal Vaš najboljši prijatelj in prepričali se boste, da le v izobrazbi je Vaša zmagaja. Pridobite povsod svoje tovariše in setrpine, da tudi naroče »Kres«. Vsak delavec ga lahko naroči in pridobi še enega naročnika, kdor pa pridobi 10 naročnikov dobi celo leto list brezplačno. V kratkem izide že druga številka, zato naročite takoj. Koncem leta, ko izide 12 števil, bo izdal »Kres« lepe platnice in kazalo, kar dobi vsak naročnik, da bo dal vezati vse številke v lepo knjigo.

Na Holmcu pri Prevaljah se je dne 28. julija t. l. istotako vršila razprava glede povišanja plač rudarjem. Na Holmcu se nahajajoči premogovnik je last grofa Thurna. Premogovnik sam pa je vsled razkasanosti premogovne plasti in neugodnega terena občutno pasiven. Vseeno pa je bila akordna plača povišana za 10 procentov, dnevna plača profesionalistom za 25 procentov in končno delavkam plača za 20 procentov. Razprav v Slov. gradu in na Holmcu se je poleg zastopnikov prizadetih premogovnikov ter zapornikov delavstva udeležil poslanec sodrug Tokan. Na Holmcu tudi zastopnik poverjenstva za socialno skrb gosp. dr. Mrak.

Lesni delavci.

Izkaz vposlanih nabranih prispevkov za stavko lesnih delavcev v Ljubljani. Mizarij. Maribor 540 K, lesni delavci v Strnišču 406 K, produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev 2273 K, delavstvo tovarne Šiške 112 K, podružnica Strok. društva železničarjev, Šiška 200 K, Strokovno društvo železničarjev 200 K, Oblastilni delavci, Maribor 200 K, nameščenci boln. blagajne, Celje 50 K, nameščenci boln. blagajne, Tržič 40 K, nameščenci boln. blagajne, Ljubljana 760 K, usnjarni Radeče po sodr. Smidtu 240 K, usnjarni Ljutomer 78 K, podružnica kovinarjev Žirovnica 100 K, nameščenci boln. blagajne, Jesenice 30 K, delavstvo plinarne, Celje 28 K, usnjarni Vrhnike 172 K, usnjarni Pobrežje sri Mariboru 202 K, nameščenci boln. blagajne, Marenberg 30 K, nameščenci boln. blagajne, Krško 8 K, podružnica Unije slov. rudarjev, Trbovlje 514 K, živilski delavci tvrdke Majdič, Ce-

lje 30 K. — Zahvaljujoč se za poslano podporo, prosimo vse one, ki še niso odposlali nabranih zneskov, naj to nemudoma store. Podružnice, ki so prejele nabiralne pole, naj z zneski vred pošljejo tudi pole. Živela delavska solidarnost!

Mezdna gibanja.

Na podlagi svoječasno vložene spomenice rudarjev, vposlenih pri premogovniku firme Havliček v Starem trgu pri Slov. gradu, se je vršila dne 27. julija 1921 razprava in je bilo izraženi zahtevi rudarjev po povišanju njihovih prejemkov ustrezno v toliko, da je firma priznala povišanje akordne kakor tudi temeljne plače za 35 procentov. Poleg tega je bila draginjska doklada vsaki delovni osebi zvišana od 9 K dnevno na 18 K. Sklenil se je tudi dogovor, da firma Havliček preskrbi od usnjarske firme Potočnik vsakemu delavcu usnja za par čevljev. Stroške za usnje bo firma Havliček pokrila s premogom.

Razno.

Kako se obvaruješ tifusa in griže. Kakor smo že poročali, sta griža in tifus po Sloveniji letos precej razširjena. Z ozirom na to je zdravstveni odsek za Slovenijo izdal naslednje navodilo, kako se obvarujemo teh boleznih. — Bodi vedno snažen in umit; pred vsako jedjo in kadar prideš iz stranišča, si umij z vodo in milom roke; ne primi nikdar jedi z umazano roko. Sadije moraš vedno dobro umiti in olupiti predno ga zaužiješ, istotako moraš salato zelo dobro umiti. Pazi strogo na snago v hiši in okoli hiše; stranišča in gnojišča je treba večkrat na teden dobro posuti z živim apnom. Ne hodi v hiše, kjer leži bolnik bolan za tifusom ali grižo, dokler ni ozdravljen in ni hiša razkužena. Bolnik mora ležati vedno sam v svoji lastni sobi. V to sobo ne sme stopiti nihče drugi kakor samo oseba, katera streže bolnika. V bolniški sobi mora biti vedno pripravljena: a) posoda s 3% lizolovo raztopino (2 žlici lizola na 1 liter vode), v kateri se mora oseba, ki streže bolnika, vselej umiti roke, kadar se je dotaknila bolnika, postelje, nočne posode itd.; b) posoda z živim apnom, katerega se primeša eno dobro pest odpadkom bolnika; kajti v blatu in vodi se nahaja največ povzročiteljev tifusa in griže. Vsi prebivalci okužene hiše morajo uživati samo kuhano jedila in piti samo prekuhan vodo. Pokončavati se mora muhe in drugo mrčes, katera prenaša kali bolezni od nesnage na človeka in jedi.

Češkoslovaški rudarji se pripravljajo na veliko splošno stavko. Rudarski odsek v ostrovske revirju je izdal proglas na delavstvo, v katerem pravi med drugim: Kakor veste, nameravajo podjetniki odpovedati kolektivno pogodbo, podaljšati delovni čas ter znižati plače. Čaka vas težak boj s podjetniki. Rudarska stavka izbruhne v revirju in seveda tudi po vsej republiki.

Pyrhova zmaga. V meščanskih listih se označuje Gompersova zmaga kot sijajna, ker je bil s 25.000 glasovi zopet voljen za predsednika ameriške Delavske zveze (Federation of Labor), dočim je prejel njegov protikandidat le 13.000 glasov. Toda te številke so le jasen dokaz za naraščajočo nezadovoljnost ameriškega delavstva s predsednikom. Kako silno so narasla nasprotstva v zadnjem letu,

izhaja iz tega, da je na kongresu lanskega leta bil g. Gompers izvoljen razen enega glasu soglasno. Zmaga Gompersova je Pyrrova zmaga. Zastarano meščansko naziranje v strokovnih organizacijah se izgublja tudi v ameriških strokovnih organizacijah.

Ljudsko štetje v Rusiji, ki ga sovjetska vlada potrjuje kot zanesljivo, izkazuje 133 milijonov prebivalcev na ozemlju boljševiške republike. Na istem ozemlju je leta 1912 živelo 145 milijonov ljudi, v vojni je Rusija izgubila 3 milijone, 8 milijonov je torej umrlo za časa, ko so Rusijo napadli zunanji in notranji sovražniki in okoli enega milijona ljudi je pa kot emigranti pobeglo v tujino.

Stavbna sezona v Beogradu. Po poročilu stavbnega oddelka beogradske občine se sedaj gradi v Beogradu več novih in popravlja več starih poslopj, vseh skupaj 1500. Ako ne varajo znaki, bo produkcija stanovanj prihodnje leto še večja.

Novo tovarno municije in orožja v Jugoslaviji. Francosko - srbska družba je zaprosila vojno ministrstvo za koncesijo v svrbo gradnje novih tovarnen orožja, municije in poljedelskih strojev. Družba namerava zgraditi tri velike tovarne. Vojno ministrstvo namerava družbi izdati koncesijo.

Socialna politika sedanje vlade. Zakonodajnemu odseku za socialno politiko načeljuje kot predsednik Turk Felim Kurbegović, ki bo napravil baje najboljše socialne zakone v Jugoslaviji. — V državnem proračunu so vladni gospodje znatno zmanjšali izdatke za socialno politiko in izdatke za invalide.

Največji sindikat na svetu je Zveza nemških kovinarskih delavcev s preko 1 milijon 700 tisoč članov. V tej zvezi so večinski socialisti (amsterdamske internacionale) po ljuti borbi s komunisti dobili večino. Lansko leto so v tej zvezi zmagali neodvisni socialisti, ki so vsled razmer nastopili letos skupno z desničarji in jim morali predati vodstvo.

Pomoč gladujoči Rusiji. Sovjetska vlada je poverila posebnemu vsruskemu komiteju polno moč za pobijanje lakote v Rusiji. Ta komite je razposlal svoje delegacije v vse zapadno-evropske in ameriške države, da tam izposluje pomoč stradalajočim v Rusiji. Centrum delegacij vsruskega komiteja, ki so odpotovale v tujino, bo v Londonu. Češkoslovaška vlada je sklenila odposlati zdravnike, bolniške vlake in manufakturne produkte. Delavstvo je sklenilo delati tedensko polno uro za stradalajoči ruski proletariat. Socialisti predlagajo, da se skliče konferenca podonavskih držav, ki naj bi sklenila organizacijo svobodnega transporta po Donavi v Rusijo.

Produkcija trboveljskih premogovnikov se je v zadnjem času znatno zvišala, tako da presega celo predvojno produkcijo. Delavci so torej storili vse za zvišanje produkcije. Plač seveda pa družba sama od sebe ne bo zvišala, niti ne bi vlada od družbe kaj takega zahtevala, dasi vselej zna zahtevati od delavstva zvišanje produkcije.

Zahvale.

Vsem delavcem jug. soc. dem. stranke v Štorah, ki so mi ob priliki moje bolezni darovali skupni znesek 428 kron, izrekam tem potom najprisrčnejšo zahvalo.

Jožef Kostamai. Štore.

Stavkaloči porcelanski delavci v Lihovjah, se najiskreneje zahvaljujejo porcelanskim delavcem oziroma sodrugom in sodružicam zaposlenim pri tvrtki Sonnenberg za nabrani znesek 224 K kot v podporo nam stavkajočim. — Odbor.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska »Umetljaka tiskarna« v Ljubljani.